

Odgovor na osvrt mr. Zvonka Benašića: “Istina o oporuci biskupa Strossmayera” objavljen u “Zborniku Muzeja Đakovštine” (6 / 2003.)

U “Zborniku Muzeja Đakovštine”, br. 6., objavljen je u rubrici “Reagiranja” članak mr. Zvonka Benašića “Istina o oporuci biskupa Strossmayera”, kao osvrt na moj članak “Iz povijesti đakovačkih mlinova”, objavljen u prethodnom “Zborniku Muzeja Đakovštine”, br. 5. Točnije, mr. Z. Benašić se osvrće na moj navod u članku na str. 36., u kojem spominjem, da je jednoj od vlasnica mlina, barunici Magdaleni Unukić, biskup J. J. Strossmayer svojom oporukom ostavio najveći dio svojeg novca (*“Barunica Magdalena Unukić bila je biskupova rođakinja. Biskup ju je zasigurno vrlo poštovao dok je kasnije njoj svojom oporukom bio ostavio najveći dio novca.”*). Točnosti radi, taj navod nije u fusnoti (bilješci) kako to, naime, navodi mr. Benašić, nego u samom tekstu.

Nije mi u potpunosti jasno i opravdano postupanje uredništva “Zborniku Muzeja Đakovštine”, koje nije bilo za objavljivanje mogega odgovora na osvrt mr. Benašića, s kojim sam bio upoznat od strane uredništva Zbornika, iako je za to bilo i mjesta i vremena, u istome 6. broju “Zbornika Muzeja Đakovštine”. Naime, “Zbornik Muzeja Đakovštine” nije češće izlazeća publikacija, ne izlazi tjedno, mjesečno, pa čak niti godišnje. Izlazi, koliko je poznato, i koliko minula praksa pokazuje, svake dvije-tri, ili čak svakih nekoliko godina, u ovisnosti o mnogočemu. Sasvim je uobičajeno da se, i u publikacijama koje češće izlaze, koje su primjerice časopisi, uz reagiranje istovremeno objavi i odgovor. Tim više i u ovom slučaju to bi bilo sasvim jasno i uobičajeno, jer kada će izaći slijedeći broj “Zbornika Muzeja Đakovštine”, dok ovo pišem nije poznato.

Nije u pravu mr. Z. Benašić, kada tvrdi da “navedeni podatak o rođakinji i oporuci nema nikakove veze s temom o povijesti đakovačkih mlinova”. Naime, u radu o đakovačkim mlinovima, naveo sam o svakom vlasniku mlina najvažnije, ali i najzanimljivije podatke, dostupne iz različitih izvora.

Mr. Benašić upućuje da je biskupova oporuka objavljena u “Glasniku biskupije đakovačke i srijemske” 1905. (br. 8.) na stranici 60., te da je ponovo u cijelosti objavljena u “Đakovačkom glasniku” od 30. studenog 2000. (br.

141.). Mr. Benašić tvrdi, da u Strossmayerovoj oporuci stoji da je Magdaleni Unukić biskup ostavio svoju srebrninu, te da joj nije, kako to navodi, ostavio “*ni forinte ni krajcara, a ne najveći dio novca kako se navodi u radu Željka Lekšića*”. Stoga sam potražio “*Đakovački glasnik*” br. 141. Međutim, u tome broju se uopće ne spominje biskupova oporuka, već se ona navodi u cijelosti u “*Đakovačkom glasniku*” od 16. studenog 2000. (br. 140.) na stranici 14. u članku mr. Benašića naslovljenom “*Samrtna svijeća u ruci biskupovoj*”. Citirajući oporuku biskupa Strossmayera, mr. Benašić naveo je sljedeće: “*Mojoj sestri Magdaleni udanoj Unukić ostavljam svu svoju srebreninu. Prilažem pako popis iste srebrenine, koji je točan i vjerodostojan. Nebude li moja sestra mene preživjela, sva je srebrnina moje sestrične Albertine udane Adrovski. Osim toga, istoj svojoj sestrični Albertini Adrovski ostavljam 20.000 forinti dvadeset hiljada forinti, zlatni lanac, na kojem svoj križ na prsima nosim. Njega sam njegda, kada sam biskup postao, u Beču dao vrlo umjetno napraviti. Osim toga ostavljam svakomu djetetu moje sestrične i miloj Merici i dragome Aldi i svakomu što ih još može biti deset hiljada forinti - 10.000 for. Ovo sam ja od mojih dobrih roditelja još i više baštinio; pak ovo nek i ostane u krilu obitelji Adrovski, koju sam poslije Boga svetoga znanja na ovome svijetu najviše ljubio i štovao.*”, itd.

I stvarno, iz ovoga članka se može zaključiti da barunici Magdaleni Unukić biskup nije ostavio “*ni forinte ni krajcara*”. Ali mr. Benašić je prešutio, da je ipak najveći iznos novca, koji se spominje u oporuci uz ime neke osobe, biskup namjenio baruničinoj kćerci Albertini, kao i njezinoj djeci i suprugu, čiju obitelj je, kako navodi, “*poslije Boga svetoga znanja na ovome svijetu najviše ljubio i štovao*”.

Navodno “sporni” podatak koji sam naveo o barunici Magdaleni Unukić, preuzeo sam iz članka Luke Vincetića naslovljenog “*J. J. Strossmayer - posljednji panonac*”, objavljen u “*Đakovačkim novinama*” (br. 13). od 13. svibnja 1994. Vincetić se poziva, kako navodi, na pisanje zagrebačkog “*Obzora*” od 10. travnja 1905., koji donosi: “*Danas prije podne, javlja novinar 9. travnja iz Đakova, u 11 sati otvorena je oporuka biskupova. Ona uglavnom odredjuje: 1. Sestrični Magdaleni Unukić, ako preživi biskupa, 20.000 forinti; inače njezinoj kćeri Albertini Adrowsky i zlatni lanac, koji na prsima nosi i svakom djetetu Albertine Adrowsky po 10.000 forinti.*”, itd.

Potražio sam navedeni “*Obzor*” od 10. travnja 1905., a to je broj 83, i ustanovio da je navedeni citat točan.

Zanimljivo je, i čudno, da se mr. Benašić nije osvrnuo na ovaj članak L. Vincetića. Naime, “*Đakovačke novine*” su tiskovina u kojoj je, koliko nam je

poznato, mr. Benašić redovito surađivao, a i u impresuumu je naveden kao stalni suradnik.

Benašićev tekst objavljen je u studenom 2000. godine, u vrijeme kada je moj tekst o mlinovima već bio predan uredništvu Zbornika, i zasigurno već bio u obradi.

U slučaju da su navodi mr. Benašića i uvjetno rečeno točni, preostalo bi mi ustvari da dopunim i ispravim svoj dosadašnji navod u sljedeći: *“Biskup je zasigurno barunicu Magdalenu Unukić i njezinu kćerku vrlo poštivao. Naime, baruničinoj kćerki Albertini Adrowsky, kao i njezinoj djeci i suprugu, u svojoj je oporuci namijenio velik dio svojeg novca.”* Koliko je poslije Strossmayerove smrti i izvršenja oporuke tko dobio, to nije niti važno za razumijevanje odnosa biskupa Strossmayera i barunice Unukić. U radu o đakovačkim mlinovima, namjera mi je bila o svakom vlasniku mlina navesti, kao što sam već istaknuo, najvažnije i najzanimljivije. Dakle, htio sam istaknuti da su vlasnici mlina Unukić bile vrlo bliske osobe biskupu Strossmayeru, te sam iz tog razloga i naveo podatak iz biskupove oporuke, jer ona to najbolje prikazuje. Dakle, iako mr. Benašić inzistira, da *“navedeni podatak o rođakinji (barunici Unukić, Ž. L.) i oporuci nema nikakove veze s temom o povijesti đakovačkih mlinova”*, ali ima sa vlasnicima mlina, i to je za spominjanje, u mojem radu, mišljenja sam, dovoljan razlog. Osim oporuke, o bliskost barunice Unukić biskupu Strossmayeru, dosta govori i činjenica da je sahranjena u grobnici biskupovih roditelja, a njezino ime, bez navođenja godine smrti, uklesano je na poleđini spomenika.

Nadalje, mr. Benašić navodi da je navedeni podatak o barunici Unukić *“plod uličnih prepričavanja i tračeva kojima se želi biskupa Strossmayera prikazati u lošem svijetlu”*. U članku o mlinovima ne navodi se nikakav trač o barunici Unukić i biskupu Strossmayeru, niti je pisac ikada, s obzirom na svoju dob, mogao čuti neki ulični trač na tu temu. Ali kada je to mr. Benašić već spomenuo, navodim da se o odnosima barunice Unukić i biskupa Strossmayera može nešto pročitati u knjižici tiskanoj u Zagrebu 1892., pod naslovom *“Miškatović i Strossmayer ili pravda božja ovdje na zemlji”*, koju je napisao Karlo Josip Fučko, bivši katolički svećenik. Šta je sve u tom, mišljenja sam, pamfletu navedeno nemam namjeru prenositi, kako mr. Benašić ponovo ne bi tvrdio kako želim biskupa Strossmayera prikazati u lošem svijetlu.

Željko Lekšić